

УДК 371:354

О. Ф. Якимчук,
к. держ. упр., керівник групи розрахунків відділу бізнес-систем,
ПрАТ "Рівнеобленерго", м. Рівне, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0960-8835>

DOI: 10.32702/2306-6792.2024.19.39

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ ТА БІЗНЕСУ (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ "РІВНЕОБЛЕНЕРГО")

О. Yakymchuk,
PhD in Public Administration, Head of the Group of Calculations of Business Systems Division of the Information
Technologies and Telecommunications Department, PJSC "Rivneoblenergo", Rivne, Ukraine

FORMATION OF AN EFFECTIVE MECHANISM OF INTERACTION BETWEEN GOVERNMENT AND BUSINESS (ON THE EXAMPLE OF PJSC "RIVNEOBLENERGO")

ПрАТ "Рівнеобленерго" є надавачем послуг у розподілі електричної енергії для споживачів. Насамперед, компанія слідкує за належним станом електричних мереж, вкладає кошти в розвиток інфраструктури, відновлення внаслідок атак, постійне оновлення та інноваційний розвиток. Звісно, велику увагу надають розвитку сервісу — якості послуг для споживачів, у тому числі надання інтерактивних послуг, оновлює системи накопичення, зберігання електричної енергії на основі позитивного закордонного досвіду та ін. Ще з 2021 року компанія збільшила свої капіталовкладення у електричні мережі напругою 0,4-10 кВ завдяки трансформації тарифоутворення для споживачів. На часі нині удосконалення механізму реалізації державних закупівель як форми партнерських відносин бізнесу і влади. Вважається доцільним розробити модель оцінки ефективності діяльності підприємницьких структур при використанні приватно-державного партнерства. Інтегральним критерієм ефективності є зважений з урахуванням важливості всіх учасників інтегральний критерій ефективності.

Сутнісну основу механізму взаємодії бізнесу і влади становить сукупність соціально-економічних відносин, які формують сферу матеріального, і нематеріального виробництва. Порівняно з господарським механізмом він має більш рухливі межі функціонування і різниться мінливою масою взаємодіючих в ньому суб'єктів. Притаманною рисою механізму взаємодії є неприйняття підприємницькими структурами централізації і директивного планування з боку держави. До загальних та умов взаємодії держави і суб'єктів бізнесу принципів належать принцип поступовості всіх змін; принцип збалансування усіх соціально-економічних чинників, що взаємодіють один з одним; принцип децентралізації економічної системи; принцип зворотності.

Задля реалізації перерахованих принципів партнерської взаємодії влади й бізнесу необхідні такі умови як грамотна й розумна національна економічна політика в умовах теперішнього воєнного стану, релокація бізнесу на захід, підтримання бюджетоформуючих підприємств, збільшення потужностей; чітка політика правової держави, без якої немає надії на досягнення помітного прогресу, лібералізація зовнішньоекономічної сфери; забезпечення прямих іноземних інвестицій, при гарантуванні іноземному капіталу вигідних умов, якщо він бере участь у створенні спільних підприємств.

PJSC "Rivneoblenergo" is a service provider in the distribution of electric energy for consumers. First of all, the company monitors the proper condition of electrical networks, invests in infrastructure development, recovery from attacks, constant updating and innovative development. Of course, a lot of attention is paid to the development of the service — the quality of services for consumers, including the provision of interactive services, updating systems of accumulation and storage of electrical energy based on positive foreign experience, etc. As early as 2021, the company will increase its capital investments in electrical networks with a voltage of 0.4-10 kV thanks to the transformation of tariff formation for consumers.

It is time to improve the mechanism of implementation of public procurement as a form of partnership between business and government. It is considered expedient to develop a model for evaluating the effectiveness of business structures when using private-public partnership. The integral efficiency criterion is the integral efficiency criterion weighted taking into account the importance of all participants. The essential basis of the mechanism of interaction between business and government is a set of socio-economic relations that form the sphere of material and immaterial production. Compared to the economic mechanism, it has more flexible limits of functioning and differs in the variable mass of subjects interacting in it. An inherent feature of the mechanism of interaction is the rejection by business structures of centralization and directive planning on the part of the state. The general principles and conditions of interaction between the state and business entities include the principle of the gradualness of all changes; the principle of balancing all socio-economic factors interacting with each other; the principle of decentralization of the economic system; principle of reversibility.

In order to implement the listed principles of partnership between government and business, such conditions as a competent and reasonable national economic policy in the conditions of the current state of war, relocation of business to the west, support of budget-forming enterprises, increase of capacities are necessary; a clear policy of the rule of law, without which there is no hope of achieving noticeable progress, liberalization of the foreign economic sphere; ensuring foreign direct investment, while guaranteeing favorable conditions for foreign capital, if it participates in the creation of joint ventures.

Ключові слова: механізм, безпека, бізнес, влада, інструменти, методи.

Key words: mechanism, security, business, power, tools, methods.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Держава покликана створювати нові елементи зовнішнього середовища, життєво необхідні для суб'єктів підприємництва (наприклад, мережа коопераційних зв'язків між малим, середнім, великим бізнесом), вживати заходів з блокування негативного впливу існуючих негативних факторів оточення суб'єктів підприємництва. Влада може реалізувати конкретний проект з управління факторами зовнішнього середовища на рівні регіону шляхом підготовки пакету нормативних та методичних документів, організації об'єктів інфраструктури та ін. [4; 7]. Особливо важливим напрямом є підтримка партнерства у сфері енергетичної безпеки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сформовано велику кількість досліджень щодо партнерства влади та бізнесу у енергетичній сфері, про що свідчать роботи П. Андерсона, Н. Баркера, Х. Ванга, М. Джонсона, М. Пророчук, Л. Матвійчук, А. Якимчук, Т. Ліанг, Р. Петерсона та багатьох інших. Проте належної уваги формуванню організаційно-економічному механізму ще не надавалося, що визначило мету даного дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Сформуувати механізм взаємодії бізнесу та влади у сфері енергетичної безпеки на прикладі ПраТ "Рівнеобленерго".

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відомо, що ПраТ "Рівнеобленерго" є надавачем послуг у розподілі електричної енергії для споживачів. Насамперед, компанія слідує за належним станом електричних мереж, вкладає кошти в розвиток інфраструктури, відновлення внаслідок атак, постійне оновлення та інноваційний розвиток. Звісно, велику увагу надають розвитку сервісу — якості послуг для споживачів, у тому числі надання інтерактивних послуг, оновлює системи накопичення, зберігання електричної енергії на основі позитивного закордонного досвіду та ін. Варто зауважити, що ще з 2021 року компанія збільшила свої капіталовкладення і електричні мережі напругою 0,4—10 кВ завдяки трансформації тарифоутворення для споживачів. Насамперед, оновлено автотранспортний парк підприємства, закуплено нові прилади обліку енергії, налагоджено інноваційні системи диспетчерського й технологічного зв'язку, тощо. Все це дозволило істотно зменшити втрати часу технологічних перерв, нівелювати власне втрати електроенергії [15; 19].

Внаслідок пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури в енергосистемі України і Рівненської області зберігається дефіцит потужності.

ПрАТ "Рівнеобленерго" отримує ліміти споживання електричної енергії на область від НЕК "Укренерго", перевищення їх не допускають.

У випадку перевершення лімітів виникає потреба аварійних обмежень (відключень) для збалансування енергосистеми. Задля цього ПрАТ "Рівнеобленерго" згідно з доведеними величинами потужності розробляє графіки стабілізаційних відключень. При цьому потрібно звернути увагу на той факт, що у випадку зростання навантаження на мережі й необхідність обмежити потужність, НЕК "Укренерго" може проводити додаткові обмеження електропостачання. Окрім того, у випадку значного перевантаження мереж можливі аварійні відключення поза фіксованим графіком. Зазвичай графіки не застосовують до об'єктів критичної інфраструктури й споруд. Для оперативності реагування на розпорядження диспетчерського центру НЕК "Укренерго" щодо лімітів обсягів споживання, ПрАТ "Рівнеобленерго" розробило графік погодинних відключень за чергами споживачів. Час відключення й відновлення електропостачання у воєнний період може відрізнятися від заявленого у графіку в сторону збільшення [15; 19].

Закон України "Про публічні закупівлі" є основним нормативним актом, що регламентує державні закупівлі Prozorro. Публічними закупівлями є такі закупівлі, які оголошують державні установи, підприємства й організації через Єдину систему електронних публічних закупівель Prozorro. Основним принципом роботи електронної системи є те, що вона є прозорою і відкритою, гарантує публічність й доступність інформації щодо закупівель держави. Умови тендерів прозорі, пропозиції учасників відкриті, і перемагає саме той, хто пропонує найкращі умови [15; 19].

Крім нього існують також постанови КМУ, накази Мінекономіки та державного підприємства "Прозорро", які конкретизують чи доповнюють той чи інший аспект регулювання публічних закупівель. Широко застосовують майданчик Zakupivli.Pro задля здійснення державних і комерційних торгів, офіційний учасник системи публічних закупівель Prozorro. На Zakupivli.Pro органи державної влади, місцевого самоврядування, а також державні та комунальні підприємства оголошують тендери, а представники бізнесу подають свої пропозиції

і беруть участь в певних торгах [13; 15]. Великі компанії проводять на майданчику комерційні торги. Це дозволяє їм скористатися всіма перевагами електронної форми здійснення закупівель. Також майданчик Zakupivli.Pro дозволяє продавати чи здавати в оренду майно на аукціонних торгах через систему Prozorro. Назріла необхідність створення адекватного механізму взаємодії державних і підприємницьких структур, який має працювати в сучасних соціально-економічних військових умовах. Розглянемо задля цієї мети основні структурні елементи такого механізму. Головними структурними елементами такого механізму вважаються організаційно-економічні відносини, а також господарюючі суб'єкти (індивіди, підприємства, їх об'єднання, держава та її установи), які виконують функції агентів господарських відносин. Поряд з цим сутність господарського механізму визначають як організаційну взаємодію громадських інститутів економіки (державних органів влади, фірм, податки закони, традиції), що забезпечують отримання того чи іншого результату. Звісно, що в різних державах світу такі механізми різняться [1; 2; 19].

На часі нині удосконалення механізму реалізації державних закупівель як форми партнерських відносин бізнесу і влади. Вважається доцільним розробити модель оцінки ефективності діяльності приватно-державного партнерства у енергетичній сфері. На підставі даної схеми пропонується методичний підхід до оцінювання ефективності взаємодії державних і підприємницьких структур. Інтегральним критерієм ефективності є зважений з урахуванням важливості всіх учасників інтегральний критерій ефективності (Рис. 1).

Таку систему показників ефективності застосовують на різних етапах взаємодії при проведенні тендеру на здійснення державних закупівель. Показники відповідності стандартам і вимогам стосуються всіх основних учасників взаємодії при проведенні тендеру на здійснення державних закупівель: державних й підприємницьких структур, підрядників, споживачів, а також інші суб'єктів виконання конкретних робіт у рамках державних закупівель [7]. Показники також дозволяють вимірювати відповідність цілям інших учасників процесу взаємодії (наприклад, інших учасників тендеру, різні соціальні інститути тощо). Вище керівництво потребує виміру відповідності процесу взаємодії стандартам, правилам і закономірностям [13]. Постачальники прагнуть до забезпечення процесу найбільш підходящими ресурса-

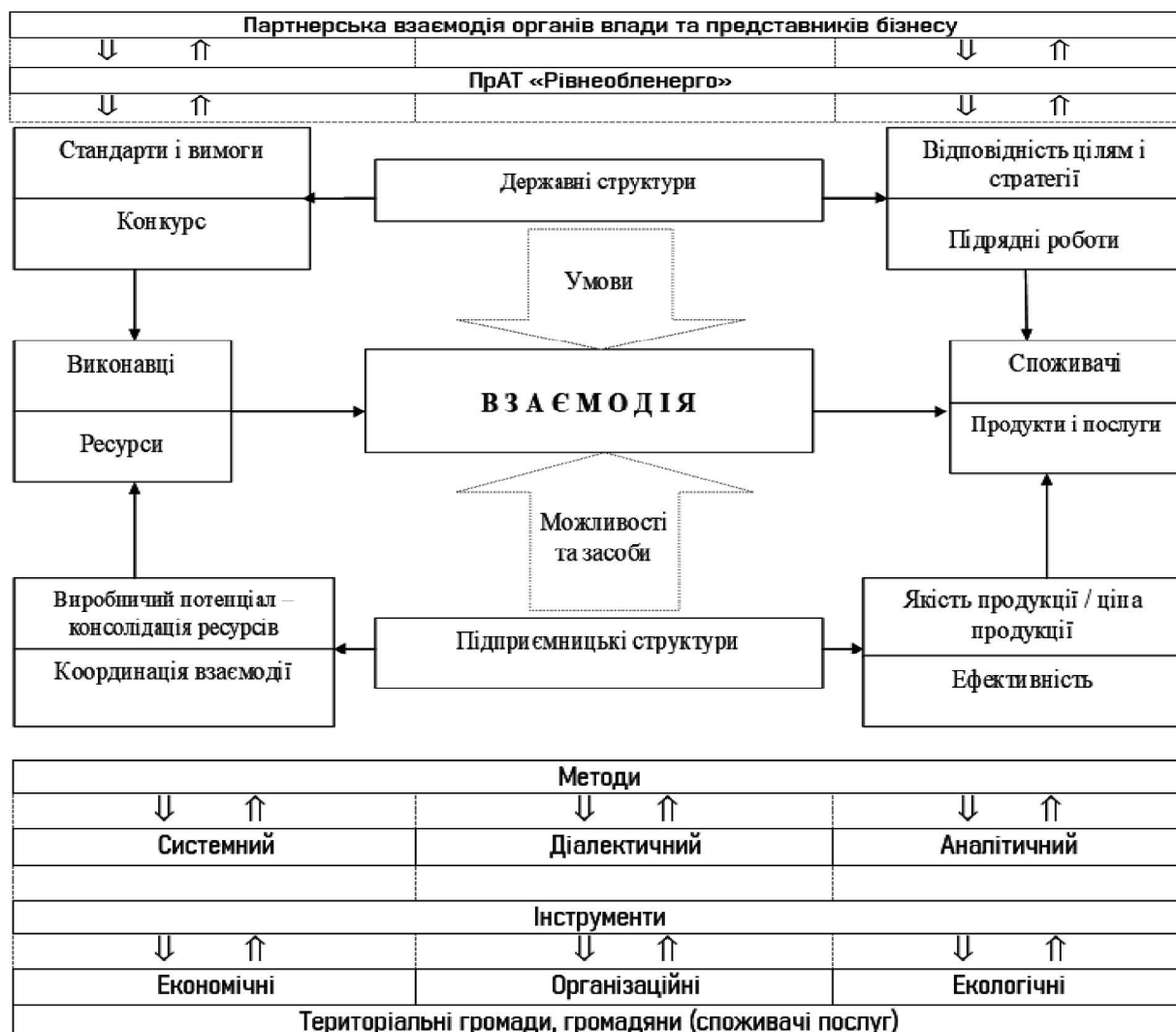

Рис. 1. Взаємодія державних й підприємницьких структур щодо реалізації державних закупівель

Джерело: узагальнено автором на основі [1; 4; 10; 11; 12; 14; 19; 20].

ми і вихідними даними, що задовольняють умови виконання тендеру з мінімумом неефективних витрат. Постачальники зацікавлені у таких способах постачання ресурсів й фінансування активів, які дозволяють максимізувати ефективність результатів взаємодії. Таким чином, інтегральний результат взаємодії державних і підприємницьких структур може бути визначено у вигляді додаткового ефекту, який одержують всі учасники взаємодії, причому він може бути отриманий у майбутньому. Таким чином, залежно від цілей і завдань тендеру на здійснення державних закупівель оцінка може здійснюватися як попередньо, так і за фактичними даними [9; 14; 20].

Досліджуваний механізм взаємодії держави й бізнесу є сутнісним елементом господарського механізму суспільства, пов'язаний з усіма його складовими. Сутнісну основу ме-

ханізму взаємодії становить сукупність соціально-економічних відносин, які формують сферу матеріального, і нематеріального виробництва. Порівняно з господарським механізмом він має більш рухливі межі функціонування і різниться мінливою масою взаємодіючих в ньому суб'єктів. Притаманною рисою механізму взаємодії є неприйняття підприємницькими структурами централізації і директивного планування з боку держави. Даний механізм має специфічне функціональне призначення та здатний забезпечувати [4; 8; 9; 13]:

— взаємодію з підприємницькими структурами й реалізацію промислової і соціальної політики держави;

— забезпечення суб'єктів всіх організаційно-правових форм підприємницької діяльності захистом від недобросовісної конкуренції;

— оптимальне узгодження особистих інтересів і корпоративних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності з загальнодержавними економічними інтересами;

— взаємний контроль за виконанням партнерських угод.

Механізм взаємодії органів влади й бізнесу є своєрідним способом функціонування і свідомого регулювання соціально-економічних процесів в суспільстві за допомогою ефективної реалізації потенціалу підприємництва. У даній роботі запропоновано структуру такого механізму на рис. 1. Питання розмежування екологічної, соціальної та економічної сторін є важливим, так як взаємодіючи, вони утворюють ту "діалектичну пару", яка разом з потребами та інтересами складає сутність саморозвитку в напрямку моделі "соціально орієнтованої ринкової економіки".

Вчені виділяють загальні принципи та умови взаємодії держави і суб'єктів бізнесу в сфері енергетики, що мають значення і для національної економіки України [1; 4; 8; 16; 19; 20]. До загальних принципів належать:

1. Принцип поступовості всіх змін. Ключове питання тут для національної економіки полягає в тому, які можуть бути темпи та наслідки для суспільства від поєднання "невидимої руки ринку" А. Сміта з виробничою структурою, котра формувалася протягом багатьох десятиліть під впливом планово-технократичних імперативів. До того ж необхідно враховувати вплив воєнного стану на економіку, релокацію бізнесу і утруднений розвиток партнерства влади та бізнесу [20].

2. Принцип збалансування усіх соціально-економічних чинників, що взаємодіють один з одним: законодавчої і виконавчої влади, виконавчої і судової, адміністрації державної та регіональної, між підприємцями і державними структурами між самими суб'єктами підприємництва та ін.

3. Принцип децентралізації економічної системи. Триваюча сьогодні практика "перетягування канату" між державою й підприємствами всіх форм власності є суттєвою перешкодою у ринковій трансформації.

4. Принцип зворотності. Як і окремий підприємець, держава в цілому не захищена від помилок, тому повинні бути передбачені механізми перегляду правильності соціально-економічних рішень [1; 7; 11; 12; 14; 15; 18].

Задля реалізації перерахованих принципів партнерської взаємодії влади й бізнесу необхідні такі умови:

1. Грамотна й розумна національна економічна політика в умовах теперішнього воєнно-

го стану, релокація бізнесу на захід, підтримання бюджетоформуючих підприємств, збільшення потужностей.

2. Чітка політика правової держави, без якої немає надії на досягнення помітного прогресу.

3. Лібералізація зовнішньоекономічної сфери (у великій країні цей процес доцільно проводити еволюційно, зберігаючи його порядок із стимулюванням конкуренції на внутрішньому ринку).

4. Забезпечення прямих іноземних інвестицій, при гарантуванні іноземному капіталу вигідних умов, якщо він бере участь у створенні спільних підприємств [10].

Перераховані принципи і умови важливі для пошуку шляхів вирішення наростаючого протистояння в сучасній воєнній економіці України, що ставить під загрозу взаємодію держави і підприємницьких структур. Тому сутність і основний зміст моделі взаємодії в економіці полягає в поступовій відмові від переважно адміністративних і переході до переважно економічних методів регулювання процесів взаємодії. Низка робіт вітчизняних науковців пропонують елементи механізму взаємодії аналізується тільки, виходячи з його організаційної та функціональної структури [1—5; 8—11]. Механізм взаємодії держави та приватних підприємницьких структур, як сутнісної елемент господарського механізму суспільства, є базисним явищем і має складну структуру.

Важливим є виділення функцій суб'єктів підприємництва, які повинні враховувати державні органи в процесі узгодження економічних інтересів. У деяких функцій суб'єктів підприємництва виділяються перш за все економічні, зумовлені їх роллю, як роботодавців, так й виробників товарів і послуг, каталізатора науково-технічного прогресу, платника податків, агента ринкових відносин (конкурентних, коопераційних, партнерських тощо) [2; 8].

Не менш значимі соціальні функції, оскільки форми підприємницької діяльності багато людей розкривають і реалізують свій творчий потенціал. Підприємницькі структури є головним продуцентом місць виробничого навчання, своєрідним "полігоном" для обкатки молодих кадрів. До того ж нині актуалізується екологічна чи природоохоронна функція підприємництва та ін. Її часто ототожнюють з екологічною відповідальністю бізнесу.

Однак, як виявляється, є необхідність у розробці фундаментального закону про основи взаємодії держави і підприємницьких структур в Україні. Головне, що могло б знайти відобра-

ження в законі; якісне (а не тільки з кількісних позицій) визначення економічної сутності всіх видів бізнесу (малого, середнього, великого), які б відповідали цим визначенням, характеристики їх форм (і їхніх взаємин), принципів та інструментів взаємодії, систему гарантій щодо здійснення цивілізованої підприємницької діяльності [3; 5; 9].

Важливим напрямом вдосконалення механізму взаємодії слід вважати створення системи підготовки кадрів у державних і підприємницьких структурах, які безпосередньо займаються проблемами взаємодії. Формування та ефективне функціонування механізму взаємодії держави і підприємницьких структур потребує наступних макроекономічних і соціально-політичних умов:

- наявність суспільної злагоди і політичної стабільності в країні, яка передбачає: створення механізму соціального партнерства і компромісу, узгодження економічних і політичних інтересів різних соціальних груп, політичних партій і рухів; недопущення всередині суспільства пріоритету тих чи інших групових інтересів;

- постійна потреба в науці, опора на результати наукових досліджень і розробок, на всебічний аналіз протікаючих соціально-економічних процесів в інтересах прийняття обґрунтованих рішень, що враховують взаємозв'язок усіх факторів розвитку економіки;

- чіткий розподіл повноважень, функцій і відповідальності між виконавчою і законодавчою владою;

- обов'язковість практичного застосування та безумовної реалізації законів, нормативних актів, що мають ключове значення для створення правової держави, ефективного функціонування в установленому законом режимі всіх механізмів ринкового і неринкового секторів економіки;

- масова соціальна підтримка прийнятої державою стратегії і економічного курсу.

Дотримання цих умов важливо для ефективного використання в загальноукраїнському і регіональному масштабах можливостей механізму взаємодії влади та бізнесу.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Досліджуваний механізм взаємодії держави й бізнесу є сутнісним елементом господарського механізму суспільства, пов'язаний з усіма його складовими. Сутнісну основу механізму взаємодії становить сукупність соціально-економічних відносин, які формують сферу матеріального, і нематеріального виробництва. По-

рівняно з господарським механізмом він має більш рухливі межі функціонування і різниться мінливою масою взаємодіючих в ньому суб'єктів. Притаманною рисою механізму взаємодії є неприйняття підприємницькими структурами централізації і директивного планування з боку держави.

Інтегральний результат взаємодії державних і підприємницьких структур може бути визначено у вигляді додаткового ефекту, який одержують всі учасники взаємодії, причому він може бути отриманий у майбутньому. Таким чином, залежно від цілей і завдань тендеру на здійснення державних закупівель оцінка може здійснюватися як попередньо, так і за фактичними даними.

На часі нині удосконалення механізму реалізації державних закупівель як форми партнерських відносин бізнесу і влади. Вважається доцільним розробити модель оцінки ефективності діяльності підприємницьких структур при використанні приватно-державного партнерства. Інтегральним критерієм ефективності є зважений з урахуванням важливості всіх учасників інтегральний критерій ефективності.

ПрАТ "Рівнеобленерго" є надавачем послуг у розподілі електричної енергії для споживачів. Компанія слідкує за належним станом електричних мереж, вкладає кошти в розвиток інфраструктури, відновлення внаслідок атак, постійне оновлення та інноваційний розвиток. Звісно, велику увагу надають розвитку сервісу — якості послуг для споживачів, у тому числі надання інтерактивних послуг, оновлює системи накопичення, зберігання електричної енергії на основі позитивного закордонного досвіду та ін. Варто зауважити, що ще з 2021 року компанія збільшила свої капіталовкладення і електричні мережі напругою 0,4—10 кВ завдяки трансформації тарифоутворення для споживачів. Насамперед, оновлено автотранспортний парк підприємства, закуплено нові прилади обліку енергії, налагоджено інноваційні системи диспетчерського й технологічного зв'язку, тощо. Все це дозволило істотно зменшити втрати часу технологічних перерв, нівелювати власне втрати електроенергії.

До загальних принципів взаємодії держави і суб'єктів бізнесу належать принцип поступовості всіх змін; принцип збалансування усіх соціально-економічних чинників, що взаємодіють один з одним; принцип децентралізації економічної системи; принцип зворотності. Всі вони становлять основу ефективного організаційно-економічного механізму партнерства бізнесу і влади у сфері енергетики. Задля реалі-

зації перерахованих принципів партнерської взаємодії влади й бізнесу необхідні такі умови як грамотна й розумна національна економічна політика в умовах теперішнього воєнного стану, релокація бізнесу на захід, підтримання бюджетоформуючих підприємств, збільшення потужностей; чітка політика правової держави, без якої немає надії на досягнення помітного прогресу, лібералізація зовнішньоекономічної сфери; забезпечення прямих іноземних інвестицій, при гарантуванні іноземному капіталу вигідних умов, якщо він бере участь у створенні спільних підприємств. Таким чином, сутність і основний зміст моделі взаємодії в економіці полягає в поступовій відмові від переважно адміністративних і переході до переважно економічних методів регулювання процесів взаємодії.

Література:

1. Anderson P. (2016). *Regulating Green Energy: Legal and Market Frameworks*. Berlin: Springer-Verlag. P. 201—218.
2. Barker N. (2018). Challenges in Integrating Green Energy: A Regulatory Perspective. *Journal of Environmental Law*, 12 (3). P. 305—322.
3. Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC (Text with EEA relevance). European Parliament, Council of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32009L0028>.
4. Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency, amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj>.
5. Gonzalez A., Martinez F., Lopez S. (2019). The Impact of Green Certificates on Renewable Energy Investment in Europe. *Journal of Energy Policy*, 45 (4), P. 453—472.
6. Jansen, A., Scholz R. (2016). Renewable Energy in Scandinavia: The Impact of Green Certificates. *Energy Studies Review*, 29 (2), P. 134—156.
7. Johnson M. (2015). *Green Certificates: A Path to Sustainable Energy*. New York: Oxford University Press. P. 123—145.
8. Johnson M., Roberts E., Lewis T. (2022). *Innovation in Renewable Energy and the Future of Green Certificates*. London: Taylor & Francis. P. 53—72.
9. Liang T. (2021). *Energy Markets in the United States: Green Certificates and Their Impact*. New York: Routledge. P. 145—167.
10. Liu, W., Zhang M. (2020). *The Future of Green Energy: Regulatory and Market Challenges*. Singapore: Springer Nature. P. 99—112.
11. Martin H., Weber C. (2014). *Germany's Energiewende: The Role of Green Certificates*. Heidelberg: Springer. P. 77—98.
12. Peterson R. (2020). *Incentives for Renewable Energy: The Role of Green Certificates*. Boston: MIT Press. P. 102—118.
13. Santos P., Pereira M. (2023). Global Cooperation in Green Energy: The Role of Green Certificates. *International Journal of Renewable Energy Research*, 51 (6). P. 662—685.
14. Shen X., Li Y., Chen Z. (2017). *Green Certificates and Renewable Energy Development in China*. Hong Kong: World Scientific. P. 215—229.
15. Smith J., Brown L. (2017). *Renewable Energy Markets and Green Certificates*. London: Palgrave Macmillan. P. 67—89.
16. Wang H. (2018). *Energy Policy and Green Certificates in the EU*. Cambridge: Cambridge University Press. P. 89—105.
17. Yakymchuk, A. (2024). The Carbon Dioxide Emissions' World Footprint: Diagnosis of Perspectives. *Scientific Papers of Silesian University of Technology — Organization and Management Series — Issue No. 195*. Wydawnictwo Politechniki Slaskiej. doi: <http://dx.doi.org/10.29119/1641-3466.2024.195.41>.
18. Yakymchuk, A., Rataj, M. (2024). Development of the green policy strategies of enterprises: a decent work. *Economics and Environment*, 89 (2), 752. <https://doi.org/10.34659/eis.2024.89.2.752>.
19. Якість послуг з розподілу в рамках стимулюючого тарифоутворення (2024). URL: <https://www.roe.vsei.ua/yakist-poslug-z-rozpodilu-v-ramkah-stymulyuyuchogo-taryfou-tvorennnya>.
20. Пророчук М. В. Механізми і форми взаємодії влади і бізнесу в реалізації інфраструктурних проєктів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 163—168. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.23.163.

References:

1. Anderson, P. (2016), *Regulating Green Energy: Legal and Market Frameworks*, Springer-Verlag, Berlin, Germany, pp. 201—218.
2. Barker, N. (2018), "Challenges in Integrating Green Energy: A Regulatory Perspective", *Journal of Environmental Law*, vol. 12 (3), pp. 305—322.

3. European Parliament, Council of the European Union (2009), "Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC (Text with EEA relevance)", available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32009L0028> (Accessed 20 August 2024).

4. European Parliament, Council of the European Union (2012), "Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency, amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC", available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj> (Accessed 20 August 2024).

5. Gonzalez, A., Martinez, F., & Lopez, S. (2019), "The Impact of Green Certificates on Renewable Energy Investment in Europe", *Journal of Energy Policy*, vol. 45(4), pp. 453—472.

6. Jansen, A., & Scholz, R. (2016), "Renewable Energy in Scandinavia: The Impact of Green Certificates", *Energy Studies Review*, vol. 29 (2), pp. 134—156.

7. Johnson, M. (2015), "Green Certificates: A Path to Sustainable Energy", Oxford University Press, New York, USA, pp. 123—145.

8. Johnson, M., Roberts, E., & Lewis, T. (2022), *Innovation in Renewable Energy and the Future of Green Certificates*, Taylor & Francis, London, UK, pp. 53—72.

9. Liang, T. (2021), *Energy Markets in the United States: Green Certificates and Their Impact*, Routledge, New York, USA, pp. 145—167.

10. Liu, W., & Zhang, M. (2020), *The Future of Green Energy: Regulatory and Market Challenges*, Springer Nature, Singapore, pp. 99—112.

11. Martin, H., & Weber, C. (2014), *Germany's Energiewende: The Role of Green Certificates*, Springer, Heidelberg, Germany, pp. 77—98.

12. Peterson, R. (2020), *Incentives for Renewable Energy: The Role of Green Certificates*, MIT Press, Boston, USA, pp. 102—118.

13. Santos, P., & Pereira, M. (2023), "Global Cooperation in Green Energy: The Role of Green Certificates", *International Journal of Renewable Energy Research*, vol. 51 (6), pp. 662—685.

14. Shen, X., Li, Y., & Chen, Z. (2017), *Green Certificates and Renewable Energy Development in China*, World Scientific, Hong Kong, pp. 215—229.

15. Smith, J., Brown, L. (2017), *Renewable Energy Markets and Green Certificates*, Palgrave Macmillan, London, UK, pp. 67—89.

16. Wang, H. (2018), *Energy Policy and Green Certificates in the EU*, Cambridge University Press, Cambridge, UK, pp. 89—105.

17. Yakymchuk, A. (2024), "The Carbon Dioxide Emissions' World Footprint: Diagnosis of Perspectives", *Scientific Papers of Silesian University of Technology — Organization and Management Series*, vol. 195. doi: <http://dx.doi.org/10.29119/1641-3466.2024.195.41>.

18. Yakymchuk, A., & Rataj, M. (2024), "Development of the green policy strategies of enterprises: a decent work", *Economics and Environment*, vol. 89(2), 752. <https://doi.org/10.34659/eis.2024.89.2.752>.

19. Rivneoblenerho (2024), "The quality of distribution services within the framework of incentive tariff formation", available at: <https://www.roe.vsei.ua/yakist-poslug-z-rozpodilu-v-ramkah-stymulyuyuchogo-taryfotvorennya/> (Accessed 25 Aug 2024).

20. Prorochuk, M. (2020), "Mechanisms and forms of interaction between government and business in the implementation of infrastructure projects", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 23, pp. 163—168. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.23.163.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663